

PATVIRTINTA

VšĮ „Pagalbos paaugliams

iniciatyva“ direktoriaus 2023 m.

vasario 9 d. įsakymu Nr. V-35/2

VŠĮ „PAGALBOS PAAUGLIAMS INICIATYVA“ GLOBOS CENTRO PASLAUGŲ GAVĖJŲ ĮGALINIMO KONCEPCIJA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. VšĮ „Pagalbos paaugliams iniciatyva“ Globos centro (toliau – Globos centras) paslaugų gavėjų įgalinimo koncepcija apibrėžia Globos centro darbuotojų taikomas priemones teikiant socialines paslaugas, kuriomis daromas paslaugų gavėjui poveikis formuojant galios santykius: įsitraukimą, dalyvavimą, sąmoningumą ir autonomiją, užtikrinant, kad visiems įvaikintiems vaikams, globėjū, nesusijusių giminystės ryšiais, globėjų giminaičių globojamiems (rūpinamiems) vaikams, budinčių globotojų prižiūrimiems vaikams bei budintiems globotojams, globėjams, nesusijusiems giminystės ryšiais, globėjams giminaičiams, tėviams ar asmenims, ketinantiems jais tapti, būtų prieinama ir suteikiama reikalinga konsultacinė, informacinė psichosocialinė ir kita pagalba, siekiant vaiką, įvaikį tinkamai ugdyti ir auklėti šeimai artimoje aplinkoje.

II. ĮGALINANČIOS APLINKOS KŪRIMAS

2. **Įgalinimas** – paslaugų teikimo procesas, kurio metu siekiama išugdyti paslaugų gavėjų savarankiškumą ir gebėjimą patiems spręsti kasdienes sunkumus bei problemas. Pagal poreikį įgalinimo procesas gali būti vykdomas individualiame arba grupiniame lygmenyje.
3. **Įgalinančios aplinkos kūrimas** organizacijoje yra ilgalaikė ir nuolatinė veikla. Neretai, globėjai ar tėviai, susidūrę su problema kreipiasi į specialistus ir mano, kad netinkamas vaiko elgesys ar kitos, su vaiku susijusios problemos bus išspręstos suteikus vaikui pagalbą. Tačiau dažnai vaiko elgesys yra tiesiogiai susijęs su aplinka, kurioje vaikas auga, todėl vienas iš pagrindinių specialisto uždavinių įgalinti vaiko globėją pamatyti savo auklėjimo įgūdžių kokybę, įvertinti savo gebėjimus tvarkytis su iškilusiomis problemomis ir spręsti konfliktines situacijas savarankiškai. Didelis dėmesys skiriamas paties globėjo elgesiui koreguoti, ugdyti empatiją, suprasti ir atliepti ne tik fizinius, bet ir emocinius

vaiko poreikius. Įžvelgti savo resursus tvarkytis kasdienėse situacijose be specialistų įsikišimo. Įvertinus problematiką, vaikui, atsižvelgiant į jo amžių yra skiriamas psichologas, tačiau su vaiku dirbantis specialistas visada įtraukia į procesą ir suaugusiuosius, auginančius vaiką, organizuoja konsultacijas, teikia rekomendacijas, suteikia grįžtamąjį ryšį apie rezultatus dirbant su vaiku.

Įgalinančios aplinkos kūrimu siekiama, kad susiformuotų stipri organizacija, turi būti remiamasi daugybe nuostatų ir vertybių, kurias galima įvardinti kaip:

- kūrybiškumo skatinimas;
- rizikos ir nesėkmės tolerancija;
- komandiniu darbu ir bendradarbiavimu grindžiama veikla;
- gebėjimas spręsti sudėtingas situacijas ir valdyti pokyčius.

Kuriant įgalinančią aplinką, teikiant įgalinimu grįstas socialines ir psichologines paslaugas, labai svarbu įtraukti paslaugų gavėjus į sprendimų priėmimo procesus, leisti patiems kurti taisykles, mokyti vertybių, jas skatinti, priimti atsakomybes, argumentuoti pasirinkimus, žinoti teises, kurti galimybes rinktis, teikti įvairiapusę pagalbą, kuri duotų teigiamą pokytį.

4. Įgalinančios aplinkos veiksniai:

- 4.1. pagarbaus kontakto ir pozityvaus santykio užmezgimas su paslaugų gavėjais. Naujai pradedančiam gauti psichosocialines paslaugas paslaugų gavėjui priskiriamas darbuotojas globos veiklos koordinavimui. Specialistas susipažįsta su paslaugų gavėju ir jo šeima bei šeimos socialine aplinka.
- 4.2. paslaugų gavėjo įtraukimas į pagalbos asmeniui proceso planavimą. Atliekamas individualus paslaugų gavėjo šeimos narių poreikių vertinimas, išskiriamos asmens ar šeimos narių stiprybės ir silpnybės konkrečiam poreikiui tenkinti. Atliekant poreikių vertinimą, pagal surinktą informaciją kartu su paslaugų gavėju sudaromas individualus pagalbos šeimai planas, numatomi konkretūs pagalbos veiksmai, kurie yra aptariami.
- 4.3. paslaugų gavėjo skatinimas, motyvavimas savo stiprybių atpažinimui. Paslaugų gavėjas skatinamas, motyvuojamas dalyvauti paslaugų teikimo procese, kad jaustųsi galintis išsakyti savo nuomonę, pasirinkti, priimti sprendimus, būtų gerbiamas jo savarankiškumas, nuomonė, gebėtų atrasti ir pasinaudoti savo gebėjimais.
- 4.4. paslaugų gavėjo emocinis palaikymas, pasitelkiant profesinę kompetenciją. Globos centro darbuotojas dirbantis su paslaugų gavėju, laikantis konfidencialumo principo vadovaujasi tikslinga emocijų raiška ir kontroliuojamu emociniu atsaku, individualumo suvokimu ir neteisiančiu požiūriu.

III. INDIVIDUALUS ĮGALINIMAS

5. **Individualus įgalinimas** – paremtas paslaugų gavėjų savarankiškumu, savo stiprybių ir gebėjimų atradimu, išsikeltų tikslų siekimu ir suvokimu galimybe kontroliuoti savo gyvenimą ir keisti savo elgesį. Individualus įgalinimas gali būti vykdomas individualiame arba grupiniame lygmenyje.
6. **Individualaus įgalinimo tikslas** – suteikti globėjams, tėviams visapusišką pagalbą spręsti šeimoje kylančias problemas, bendradarbiaujant specialistams ir globėjams bei tėviams, išugdyti vaiko ir visos šeimos savarankiškumą, pasitikėjimą savimi ieškoti sprendimų ir priimti atsakomybę už esamą situaciją, bei jos sprendimą.
 - 6.1. Globėjai, tėviai, budintys globotojai ir globojami ar įvaikinti vaikai bei kiti Globos centro klientai kasdien susiduria su įvairiais iššūkiais. Vieni įveikiami savarankiškai, kiti gali reikaluja specialių įgūdžių, žinių, palaikymo ir pastangų.
 - 6.2. Įgalinimo procesu siekiama bendradarbiaujant su specialistais atkreipti dėmesį į paslaugų gavėjų pagalbos poreikius ir patiriamus sunkumus, bei formuoti įgūdžius arba grąžinti jiems galią patiems pastebėti ir spręsti kasdienes problemas, sukurti tinkamas sąlygas klientui matyti savo stipriąsias puses ir ieškoti sprendimų.
7. **Individualaus įgalinimo esmė** – nuolatinėmis paslaugų gavėjo pastangomis, suvokiant savo gebėjimus, pereiti iš pasyvios būklės į aktyviąją.
8. **Individualaus įgalinimo veiksmai ir priemonės:**
 - 8.1. bendraujame su paslaugų gavėju veiksmingai ir atvirai;
 - 8.2. atkreipiame dėmesį į paslaugų gavėjo asmenines patirtis;
 - 8.3. atkreipiame dėmesį į paslaugų gavėjo socialines, psichologines ir emocines problemas;
 - 8.4. supažindiname paslaugų gavėją su jo teisėmis ir kaip galima jomis naudotis;
 - 8.5. pagal individualius poreikius, paslaugų gavėjui ar jo šeimai parengiamas individualus pagalbos planas, išsikeliama uždaviniai ir priemonės jiems įgyvendinti;
 - 8.6. paslaugų gavėjas išsako savo nuomonę, akcentuodamas savo poreikius ir siekius, prisiima atsakomybę už save ir savo veiksmus;
 - 8.7. suteikiame galimybę paslaugų gavėjui laisvai rinktis įgalinančias priemones;
 - 8.8. motyvuojame, palaikome ir skatiname paslaugų gavėją stiprinti savo gebėjimus ir tikėti savo jėgomis;
 - 8.9. konsultuojame, suteikiame informaciją paslaugų gavėjui aktualiais klausimais.

9. Individualų įgalinimą rodantys požymiai:

- 9.1. Motyvacija būti įgalintam;
- 9.2. informatyvumas;
- 9.3. dalyvavimas sprendimų priėmime;
- 9.4. pasitikėjimas, aukšta savivertė, atvirumas, gebėjimas pasirūpinti savimi;
- 9.5. tinkamo elgesio įgūdžiai;
- 9.6. pozityvus, į problemos sprendimą orientuotas požiūris;
- 9.7. komunikacija, bendradarbiavimas;
- 9.8. grįžtamasis ryšys.

IV. KOLEKTYVINIS ĮGALINIMAS

10. **Kolektyvinis įgalinimas** – procesas, kurio metu siekiama sustiprinti paslaugų gavėjų savarankiškumą, bendrą veiklą ir bendradarbiavimą, skatinti pasitikėjimą bei bendrą atsakomybės jausmą dėl iškeltų tikslų pasiekimo. Šis procesas orientuotas į paslaugų gavėjus, siekiant sustiprinti jų gebėjimus veikti kartu, kurti bendrus tikslus ir siekti bendrų rezultatų.
11. **Kolektyvinio įgalinimo tikslas** – sustiprinti paslaugų gavėjų gebėjimus ir pasitikėjimą savo gebėjimais, siekiant bendro tikslo. Tai apima skatinimą bendradarbiauti, pasitikėti vienas kitu, dalytis idėjomis ir atsakomybe bei kurti aplinką, kurioje kiekvienas narys galėtų pasiekti geriausius galimus rezultatus.
12. **Kolektyvinio įgalinimo esmė** – sukurti stiprią, tarpusavyje palaikančią ir bendrų tikslų siekiančią grupę, kurioje kiekvienas narys jaučiasi vertinamas ir svarbus.
13. **Kolektyvinio įgalinimo veiksmai ir priemonės:**
 - 13.1. Skatiname paslaugų gavėjus bendradarbiauti, dalintis idėjomis ir patirtimi bei komunikuoti atvirai ir efektyviai.
 - 13.2. Akcentuojame ir pripažįstame kiekvieno paslaugų gavėjo indėlį ir pastangas, skatinant jų pasitikėjimą savimi ir motyvaciją.
 - 13.3. Skatiname atmosferą, kurioje paslaugų gavėjai jaučiasi kaip dalis komandos, kuri bendrai siekia tikslo ir remiasi vienas kitu.
 - 13.4. Suteikiame paslaugų gavėjams įgaliojimo ir atsakomybės jausmą, leisdami jiems priimti sprendimus ir veikti savarankiškai.

- 13.5. Skatiname paslaugų gavėjus kurti ir dalintis naujomis idėjomis, eksperimentuoti ir ieškoti naujų, efektyvesnių būdų veikti.
- 13.6. Suteikiame paslaugų gavėjams galimybę dalyvauti sprendimų priėmimo ir formavimo, skatinant demokratišką procesą.
- 13.7. Skatiname patirties dalijimąsi ir mentorystę tarp paslaugų gavėjų, kur patyrę nariai gali padėti kitiems plėtoti savo gebėjimus ir žinias.
- 13.8. Skatiname paslaugų gavėjus nuolat tobulinti savo įgūdžius ir žinias, suteikdami jiems galimybę mokytis ir tobulėti per mokymus, seminarus, savipagalbos grupes ir kitas švietimo priemones.
- 13.9. Užtikriname, kad komunikacija tarp paslaugų gavėjų būtų atvira, konstruktyvi ir pagrįsta pagarba ir supratimu.

14. Kolektyvinį įgalinimą rodantys požymiai:

- 14.1. Paslaugų gavėjai aktyviai bendradarbiauja, dalinasi idėjomis ir patirtimi, siekdami bendro tikslo. Jie pasitiki vienas kitu ir skatina vieni kitus įsitraukti į veiklą.
- 14.2. Paslaugų gavėjai jaučiasi saugūs ir patogūs pasidalindami savo mintimis, jausmais ir idėjomis. Jie pasitiki vieni kitais ir laikosi atvirų komunikacijos kanalų.
- 14.3. Paslaugų gavėjai supranta ir pritaria bendriems tikslams bei siekia jų pasiekti kartu.
- 14.4. Paslaugų gavėjai prisiima atsakomybę už savo veiksmus ir pasiekimus, suprantant, kad jų indėlis yra svarbus bendro tikslo pasiekimui.
- 14.5. Paslaugų gavėjai yra gebantys bendrai priimti sprendimus, dalyvauti sprendimų priėmimo ir rasti kompromisus, siekiant efektyvaus veikimo.
- 14.6. Paslaugų gavėjai moka konstruktyviai spręsti konfliktus, siekdami bendro gerumo ir sutarimo.
- 14.7. Paslaugų gavėjai palaiko ir skatina vieni kitus, suteikdami moralinę paramą, atsidavimą ir pagalbą, kai to reikia.
- 14.8. Paslaugų gavėjai nuolat siekia tobulėti ir mokytis iš savo patirties bei klaidų, siekdami veiksmingesnio veikimo ir pasiekimų.

V. ĮGALINIMO REZULTATŲ RODIKLIAI

15. **Grižtamasis ryšys** (ką aš galiu, koks pokytis manyje) – paslaugos gavėjo individualia apklausa: pokalbis, duomenų apibendrinimas taikant Likerto matavimo skalę. Įgalinimo koncepcija bus

matuojama klausimyno pagalba, kuriame išskiriami suaugusiųjų ir vaikų rodikliai:

Suaugusiųjų sritys:

<i>Disciplina</i>	<i>Jautrumas</i>
<p>1. <i>Ribų nustatymas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • aš pastebiu, kuomet vaikas peržengiatinkamo elgesio ribas; • gebu tinkamai reaguoti ir sudrausmintivaiką. 	<p>1. <i>Pastabumas vaiko emocijoms:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pastebiu kai mano vaikas blogajiaučiasi; • gebu įvardinti jausmus, kuriuosišgyvena vaikas; • gebu padėti vaikui atpažinti, priimti, suvaldyti savo jausmus.
<p>2. <i>Mokymosi sunkumų sprendimas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • mano vaikas mokymuisi skiriapakankamai laiko; • gebu suprasti mokymosi sunkumųpriežastis; • žinau, kaip padėti vaikui spręsti mokymosi problemas. 	<p>2. <i>Vaiko poreikių atliepimas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • matau kada vaikui reikalinga manopagalba; • gebu reaguoti empatiškai ir patenkintivaiko poreikį.
<p>3. <i>Savarankiškumas pagalbai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • aš žinau į ką kreiptis globos centreiškilus problemai; • aš suprantu bendradarbiavimo su globos centro specialistais svarbą manoproblemai spręsti; • žinau, kokias paslaugas teikia globos centras. 	

Vaikų sritys:

<i>Savireguliacija</i>	<i>Savarankiškumas</i>
------------------------	------------------------

<p>1. <i>Emocijų atpažinimas ir valdymas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • atpažįstu savo jausmus ir suprantu dėlko jie kyla: • gebu juos suvaldyti; • moku jausmus išreikšti tinkamais būdais. 	<p>1. <i>Savitvarkos įgūdžiai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • gebu pats pasirūpinti savo higiena.
<p>2. <i>Tinkamas, netinkamas elgesys:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • žinau, kaip elgtis paprastose ir sudėtingose situacijose; • suprantu netinkamo elgesio pasekmes. 	<p>2. <i>Mokymasis (prisijungimas, užduočių atlikimas lankymas):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • gebu pats paruošti pamokas ir susiruošti mokyklai. <p>3. <i>Sritys, kur vaikas pats sprendžia (neformalus ugdymas, apranga ir pan.):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • turiu galimybę pats išsirinkti kokį būrelį lankysiu.

16. **Įgalinimo rezultatų vertinimas:**

- Rezultatų vertinimo tikslas – tobulinti globos centre teikiamų paslaugų kokybę kuo veiksmingiau įgalinant klientus veikti ir spręsti problemas savarankiškai.
- Matavimo laikotarpis – vertinimas vykdomas kartą per metus.
- Atsakingi darbuotojai – globos koordinatoriai.

17. Individualūs įgalinimo rezultatai aptariami su kiekvienu paslaugų gavėju (jo artimaisiais) individualiai.

18. Globos centro darbuotojas įvertinęs paslaugos gavėjo įgalinimo pokyčio matavimo rezultatus, vertindamas pokyčius bei pagalbos poreikius ir planuodamas, teikdamas ir organizuodamas koordinuotą pagalbą, kartu su paslaugų gavėju sudaro arba koreguoja individualų pagalbos šeimai planą.

19. Paslaugų gavėjų įgalinimo rezultatai leidžia įsivertinti ir pamatuoti Globos centre teikiamų paslaugų rezultatyvumą ir efektyvumą.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Globos centro darbuotojai yra atsakingi už įgalinimo koncepcijos įgyvendinimą.
 21. Įgalinimo koncepcija atnaujinama ir peržiūrima pagal poreikį.
 22. Globos centro darbuotojai su Įgalinimo koncepcija supažindinami el. paštu bei aptariant ją susirinkime.
 23. Paslaugų gavėjai su Įgalinimo koncepcija supažindinami individualiai.
 24. Įgalinimo koncepcija gali būti skelbiama Globos centro interneto svetainėje (www.ppi.lt), socialiniuose tinkluose (facebook paskyroje <https://www.facebook.com/ppiniciatyva/>).
-